

APLICATIU
GUIA DOCENT
PROVISIONAL

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent
Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Imatges i símbols: relacions afectives i de gènere
Codi	101687
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	4art curs . 1er semestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	<i>Facultat Psicologia (l'aula apareixerà als horaris)</i>
Llengües	Català, castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a Aurora Leal García

Departament Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Universitat/Institució UAB

Despatx B5b- 011

Telèfon (*) 4440

e-mail Aurora.Leal@uab.cat

Horari d'atenció

2. Equip docent

Nom professor/a

Departament

Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

(Afegiu tants camps com sigui necessari)

(*) camps optatius

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

A les assignatures de primer es podria incloure informació sobre els coneixements mínims necessaris per a cursar l'assignatura, com a consells sobre quins temes repassar

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'estudi de les diferents formes d'interpretació i producció dels sistemes simbòlics de la nostra cultura ens permeten conèixer aspectes importants de les representacions mentals de l'individu, la qual cosa constitueix una eina important de diagnòstic i intervenció d'ordre psicològic i pedagògic.

Objectius:

- A- Estudi de les representacions mentals expressades a través de diferents sistemes de simbolització: temes d'ordre cognitiu, i en especial d'ordre socio-afectiu i de gènere.
- B- Estudi de l'evolució i la construcció d'alguns sistemes de símbols i signes de la nostra cultura (construcció dels significats del llenguatge, dels objectes, de les imatges gràfiques, audiovisuals, etc.) per part de la població infantil i adulta. Mecanismes psicològics d'elaboració i d'interpretació d'aquests sistemes simbòlics.
- C- Utilització dels estudis anteriorment esmentats com a instrument d'anàlisi psicològica i psicopedagògica de les conductes de simbolització en diversos temes en general i en particular en els esmentats temes d'ordre socio-afectiu i de gènere.
- D- Aportació d'enfocaments psicopedagògics i didàctics conseqüents, d'utilitat en tasques de reeducació específica.

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE3. Valorar de forma crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic a Logopèdia, així com els procediments d'intervenció logopèdica.

Resultats d'aprenentatge

CE 16

Descriure i explicar l'existència de representacions mentals - models organitzadors - individuals per entendre les diferents respostes dels individus

Competència

.....CE7.Utilitzar les tècniques i instruments d' exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-los al conjunt de l' informació

Resultats d'aprenentatge

CE718

Aplicar tècniques de comprensió i expressió en diferents sistemes de simbolització com un recurs addicional d'exploració logopèdica

Competència

CT7 comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom

Resultats d'aprenentatge**Competència**

CG3. (CGU: competències generals UAB, si no estan incloses a les CT)

6.-

Continguts de l'assignatura

A: Representació, simbolització, arbitrarietat i convencionalitat en diferents sistemes simbòlics de la nostra cultura. La Semiòtica i La Psicologia.

L'individu: Representació mental i diferents formes de simbolització.

B: Representació i llenguatge natural:

1. L'origen simbòlic de les primeres formes de comunicació i de les primeres paraules i enunciats.
2. La construcció dels significats. Errors i significacions. Representacions implícites.
3. Les metàfores del llenguatge. Representacions implícites d'ordre social i/o afectiu.

C: Representació i simbolització amb objectes i accions.

1. El joc simbòlic. El significat dels objectes.

D: Representació i imatge.

1. Interpretació de fotografies, il·lustracions gràfiques, còmics.
2. Interpretació de pel·lícules, televisió. La influència sobre la població espectadora.
3. temes socio-afectius i de gènere.

E: Representació i expressió gràfica figurativa:

1. El dibuix infantil: L'espai, les persones i els objectes. El temps. El moviment.
2. Les representacions socio-afectives i de gènere.
3. El dibuix i el text en la comprensió i en l'expressió de conceptes d'ordre socioafectiu i de gènere..

F: Representació i expressió escrita:

1. L'escriptura infantil: aspectes icònics i arbitraris. La simbolització gràfica de la parla i de les idees.
2. Mecanismes funcionals que intervenen en la construcció del sistema escrit.

G: L'activitat simbòlica i representacional de l'individu. Aspectes funcionals. Diferents aproximacions teòriques sobre les representacions, els models mentals i organitzadors. Aplicació a temes d'ordre socioafectiu i de gènere.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

(metodologia docent)

A partir de materials que mostren diferents sistemes i conductes de simbolització facilitats per la professora, s'analitzaran les diferents formes de comprendre i d'interpretar les esmentades conductes. S'estudiaran els principals conceptes teòrics que expliquen la construcció simbòlica y representacional de l'individu i també les implicacions psicològiques i pedagògiques corresponents.

L'alumnat es posarà en situació d'observar i analitzar per si mateix les interpretacions i/o produccions de diferents sistemes de simbolització per part de persones de diferents edats. L'alumnat, en petits grups, realitzarà alguns estudis de camp, sobre alguns dels temes del programa, basant-se en la metodologia i les exposicions portades a terme a les classes per la professora.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes teòriques i seminaris	9,25 (25%)	Conèixer les representacions mentals de l'individu i els seus mecanismes d'elaboració i d'expressió, com a forma d'entendre les interpretacions individuals.

Supervisades

tutories	1,85 (5%)	Organitzar un projecte de treball de camp

Autònomes

Lectura i comentari de texts	9,5 (25%)	Comprendre i analitzar conceptes sobre representació i simbolització.
Elaboració d'un treball de camp	14,8 (40%)	Elaboració d'un treball de camp posant en relació conceptes teòrics amb tècniques d'exploració i anàlisi de resultats.

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

-Comprensió de les diferents formes de construcció representacional que elaboren individus diferents quan tracten d'utilitzar un sistema de simbolització.

-Conèixer les tècniques més adequades d'exploració de la comprensió i l'expressió d'individus de diferents edats i característiques.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Comentari d'un text	2	
Anàlisi d'interpretacions de sistemes simbòlics	2	
Elaboració d'un treball de camp. Redacció, procés i		

resultats

9- Bibliografia i enllaços web

Textos que tracten sobre les representacions mentals. Permeten conèixer els mecanismes representacionals mitjançant els quals els subjectes comprenen un fenomen o un tipus de representació simbòlica.

- Belinchon M. Riviere A, Igua J.M. (1992) Psicología del Lenguaje. Investigación y teoría. Ed. Trotta.
- Johnson Laird, P.M. (1988) La representación mental del significado. A: "Revista Internacional de Ciencias Sociales. Unesco. 115; 49-65.
- Moreno M, Sastre G., Bovet, M. y Leal A.: "Conocimiento y Cambio". Ed. Paidós. Barcelona 1998.
- Moreno Marimón M. De las estructuras a los modelos organizadores. A: "Cuadernos de Pedagogía" N° 244 / Febrero
- Perner "Comprender la mente representacional". Barcelona. Paidós 1994.

Textos que tracten sobre els sistemes de simbolització: els símbols i els signes.

- Eco U. "Signo" Labor . 1988.
- Leal A. "Construcción de sistemas simbólicos. La lengua escrita como creación" Ed. Gedisa. Barcelona 1987.
- Leal A. i Sastre G.: Una aproximació piagetiana al sorgiment del símbol. "Revista catalana de Psicoanàlisi", Vol IX. Núm, 1-2. 1992.

D'altres:

- Eco U. Tratado de Semiótica General. Ed. Lumen. 1977.
- Ullmann S. Semántica. Introducción a la ciencia del significado. Ed. Aguilar. 1980

Tractat sobre joc simbòlic i exposició de treballs experimentals que permeten entendre els aspectes representacionals que són a la base del joc simbòlic:

- Elkonin D. B.: "Psicología del Juego". Aprendizaje, Visor. Madrid 1980
- Piaget J. La formación del símbolo en el niño.

Textos que permeten conèixer i interpretar els mecanismes representacionals d'elaboració del dibuix infantil, i valorar la seva evolució.

- Bombi A.S. y Pinto G. (1993) "Los colores de la amistad". Madrid. Visor.
- Eisner E. W. El arte y la creación de la mente. El papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia. Paidós. 2004.
- Fortuny J. El dibujo como expresión del pensamiento. A: M. Moreno.(Coord.) "Ciencia Aprendizaje y Comunicación". Ed. Laia. Barcelona 1988.
- Gardner H. Educación artística y desarrollo humano. Paidós. 1994.
- Leal A. (1998) Lenguajes para sentir y pensar. A. "Cuadernos de Pedagogía". N° 271 / Julio Agosto.

- Leal A. Simbolització gràfica, medio de expresión e instrumento de pensamiento. A: "Infancia y Aprendizaje" 2006. 29 (2) pp. 203-218.
- Widlöcher D. : "Los dibujos de los niños". Barcelona. Herder 1978.

D'altres:

- **Rev: Bulletin de Psychologie: La communication par images. 386 XLI 1987-1988. 13-16**
- **Rev. Communications: Apprendre des médias. N° 33. 1981.**

Textos que aborden els codis de la imatge, útils per entendre les interpretacions que la població infantil porta a terme sobre diversos tipus d'imatge:

- Aumont J. y Marie M. Análisis del film. Paidós. 1993.
- Berger J. y Mohr. Otra manera de contar. Ed. Mestizo. 1998.
- Borrego C. (1997) Narraciones televisivas y modelos ideológicos de socialización. A: Cultura y Educación 5, 45-68.
- Dubios Ph. El acto fotográfico. De la representación a la recepción. 1994Paidós.
- García Galera. Mª C. Televisión, violencia e infancia. Gedisa. 2002.
- Greenfield M. P. "El niño y los medios de comunicación" Ed. Morata. Madrid. 1985
- Gubern R. "El lenguaje de los comics" Rd. Península. 1982.
- Leal A. (2002) Narraciones audiovisuales y representaciones infantiles: los roles masculino y femenino. A "Cultura y Educación" 14 (3) , 313-326.
- Leal A. (2003) Mirar y pensar desde la cultura de género. A: "Anuari de Psicologia" vol 34. 279-290.
- Torres E. y Conde E. (1994) Medios audiovisuales y desarrollo social. A: Mª José Rodrigo (ed.) "Contexto y Desarrollo Social". Ed. Síntesis. Madrid.
- Zunzunegui S. (1989) "Pensar la imagen". Cátedra. UPV Madrid.

Textos que tracten sobre els mecanismes de producció de sistemes gràfics de simbolització bàsics pels aprenentatges escolars.

- Garton A. Y Pratt C. (1991) "Aprendizaje y proceso de alfabetización" Paidós.
- Leal A. "Construcción de sistemas simbólicos. La lengua escrita como creación" Ed. Gedisa. Barcelona 1987.
- Olson D. El mundo sobre el papel. El impacto de la escritura en la estructura del conocimiento. Gedisa. 1998.
- Sastre G.: Las escrituras aritméticas. A: "Enciclopedia Práctica de Pedagogía". Ed. Planeta. Vol II. Barcelona 1988.
- Sellarés R. Bassedas M.: La construcción de sistemas numéricos en la historia y en los niños. A: "La Pedagogía Operatoria" (M.Moreno, coord.) Barcelona. Laia 1989.

Textos que tracten el llenguatge des d'una perspectiva de la construcció dels significats per part del subjecte. Tanmateix són d'utilitat per treballar els aspectes representacionals implicats en el llenguatge.

- Lakoff G. and Johnson M. "Metáforas de la vida cotidiana". Madrid Cátedra. 1986

- Leal, A.(1974) Lenguaje, Acción y Conocimiento en diferentes medios socio culturales. A: “Anuari de Psicologia” 2; 49-85.
- Oleron “El niño y la adquisición del lenguaje”. Morata 1985.
- Moreno M, Sastre G., Bovet, M. y Leal A.: “Conocimiento y Cambio”. Ed. Paidós. Barcelona 1998.
- Worf B.L. Lenguaje, pensamiento y realidad. Barral Editores. 1971.

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: ____

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE